

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien liitteiden muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien liitteiden muuttamisesta (HE 136/2016 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Eduskunta-aloitteet

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavat aloitteet:

- Lakialoite LA 74/2016 vp Touko Aalto vihr ym. Lakialoite laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien liitteiden muuttamisesta
- Lakialoite LA 84/2016 vp Touko Aalto vihr ym. Lakialoite laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Leo Parkkonen, valtiovarainministeriö
- yli-insinööri Jukka Saarinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- energiainsinööri Antti Saastamoinen, Tulli
- asiantuntija Kati Ruohomäki, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- asiantuntija Antti Kohopää, Energiateollisuus ry
- energia- ja päästökauppa-asiantuntija Tuomas Tikka, Metsäteollisuus ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- liikenne- ja viestintäministeriö
- ympäristöministeriö
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2016 vp

- Suomen Kiinteistöliitto ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen Omakotiliitto ry
- Teknologiateollisuus ry
- Öljy- ja biopolttoaineala ry

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia.

Nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen verotaulukkoa muutettaisiin siten, että liikennepolttonesteiden kuten moottoribensiinin, dieselöljyn ja niitä korvaavien biopolttoaineiden veron sekä energia- että hiilidioksidiosuutta korotettaisiin. Liikennepolttoaineiden hiilidioksidiveron laskentaperusteena oleva hiilidioksiditonin arvo nostettaisiin 58 eurosta 62 euroon ja energiasisältöveroon tehtäisiin lähes vastaavan suuruinen korotus. Moottoribensiinin vero nousisi yhteensä 2,12 senttiä litralta ja dieselöljyn 2,41 senttiä litralta. Moottoribensiinin ja sitä korvaavien biopolttoaineiden verotaso nousisi keskimäärin kolme prosenttia ja dieselöljyn ja sitä korvaavien biopolttoaineiden verotaso noin viisi prosenttia.

Lisäksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen verotaulukkoa sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen verotaulukkoa 1 ja 2 muutettaisiin siten, että lämmitys-, voimalaitos- ja työkonepolttoaineiden veron sekä energia- että hiilidioksidiosuutta korotettaisiin. Korotuksesta noin kolme neljäsosaa kohdistuisi hiilidioksidiveroon ja yksi neljäsosa energiasisältöveroon. Tämä tarkoittaisi, että kevyen ja raskaan polttoöljyn, kivihiilen ja maakaasun hiilidioksidiveron laskentaperusteena oleva hiilidioksiditonin arvo nostettaisiin nykyisestä 54 eurosta 58 euroon. Tällöin lämmityspolttoaineiden hiilidioksiditonin arvon korotus olisi sama neljä euroa hiilidioksiditonilta kuin liikennepolttoaineilla. Lisäksi lämmitys-, voimalaitos- ja työkonepolttoaineiden energiasisältöveroa korotettaisiin 0,4 eurolla megawattitunnilta. Hiilidioksidi- ja energiasisältöveron korotus merkitsi keskimäärin noin seitsemän prosentin suuruista korotusta verotasoihin. Kiinteä ja kaasumainen biomassa säilyisi edelleen verottomana eikä polttoturpeen verotukseen ehdoteta muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 2017 alusta.

Eduskunta-aloitteet

Lakialoitteessa LA 74/2016 vp ehdotetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien liitteiden muuttamista aloitteessa esitetyn liitteen mukaiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2016 vp

Lakialoitteessa LA 84/2016 vp ehdotetaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamista aloitteessa esitetyn liitteen mukaiseksi.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Energiaverotuksella on fiskaalisten tavoitteiden lisäksi energia-, ympäristö- ja elinkeinopoliittisia tavoitteita, joten ehdotetut veronkorotukset vaikuttavat eri tavoin eri tavoitteisiin ja toimijoihin. Veronkorotus ja ympäristöohjaavuuden lisääminen tehostavat ympäristö- ja energiapoliittisia tavoitteita, mutta samaan aikaan ne lisäävät kansalaisten ja yritysten välittömiä ja välillisiä kustannuksia. Elinkeinotoiminnan kustannuksia kevennetään alentamalla ja palauttamalla veroa eri tavoin, vaikka nämä kevennykset heikentävät ympäristöohjaavuutta ja päästöjen vähentämisen kustannustehokkuutta. Energiaverotuksen rakenteessa ja ehdotettujen korotusten painotuksessa on otettu huomioon tasapainoisesti fiskaalisten tavoitteiden lisäksi myös muut yhteiskunnalliset tavoitteet.

Eduskunta-aloite

Valiokunta ehdottaa, että lakialoitteet LA 74/2016 vp ja LA 84/2016 vp hylätään.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 136/2016 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hylkää lakialoitteisiin LA 74/2016 vp ja LA 84/2016 vp sisältyvät lakiehdotukset.

Helsingissä 15.11.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Touko Aalto vihr
jäsen Timo Heinonen kok (osittain)
jäsen Kauko Juhantalo kesk (osittain)
jäsen Toimi Kankaanniemi ps

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2016 vp

jäsen Krista Kiuru sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Outi Mäkelä kok
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Sami Savio ps
jäsen Maria Tolppanen sd
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
varajäsen Olavi Ala-Nissilä kesk (osittain)
varajäsen Markku Eestilä kok (osittain)
varajäsen Timo Harakka sd
varajäsen Lasse Hautala kesk (osittain)
varajäsen Pauli Kiuru kok (osittain)
varajäsen Jari Ronkainen ps (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2016 vp
Vastalause 1 /sd, vas

VASTALAUSE 1 /sd, vas

Perustelut

Nestemäisten polttoaineiden valmisteveron korotuksen peruste on lähinnä fiskaalinen, eikä sille ole tosiasiassa asetettu energia-, ympäristö- ja elinkeinopoliittisia tavoitteita. Ohjausvaikutuksia ei ole arvioitu, eikä myöskään vaikutuksia yritystoimintaan, kotitalouksiin ja tulonjakoon.

Veronkorotusten ympäristöohjaus jää puutteelliseksi, jos hallitus poistaa energia-avustukset. Pientalojen energiaremontteja tulee tukea osana asumisen hiilidioksidipäästöjen vähentämistä. Asumiskustannukset vievät kotitalouksien käytettävistä tuloista huomattavan määrän.

Suomessa asumiseen liittyvät kulutusmenot ja ilmastovaikutukset ovat suuremmat kuin EU-maissa keskimäärin, ja valtaosa päästöistä aiheutuu asunnon lämmittämisestä.

Ehdotus

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että hyväksytään kaksi lausumaa. (*Vastalauseen lausumaehdotukset*)

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veronkorotusten vaikutusta asumiskustannusten kasvuun ja tulonjakoon sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että energia-avustus uudistetaan ja siihen osoitetaan korjausrakentamisen kokonaisuudesta tarvittava valtuutus. Toimivalla energia-avustuksella voidaan edistää pientalojen ja tätä kautta asumisen energiatehokkuutta sekä vähentää kasvihuonepäästöjä.*

Helsingissä 15.11.2016

Timo Harakka /sd
Kari Uotila /vas
Pia Viitanen /sd
Krista Kiuru /sd
Maria Tolppanen /sd

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2016 vp
Vastalause 1 /vihr

VASTALAUSE 2 /vihr

Perustelut

Ilmastomuutoksen torjumiseksi ja erityisesti Pariisin ilmastopöytäkirjan toteuttamiseksi on käytettävä kaikki keinot hiilipäästöjen vähentämiseksi. Fossiilisten polttoaineiden verotukien karsiminen on keskeinen osa tätä työtä. Mm. diesel, kevyt polttoöljy ja turve saavat mittavia verotukia, joiden pienentäminen tukee ilmastotavoitteiden saavuttamista ja kohentaa lisäksi valtiontalouden tilaa.

Dieselpolttoaineen verotus on keveämpää kuin moottoribensiinin verotus. Tämä sisältää verotukea kaikkiaan noin 767 miljoonaa euroa. Henkilöautoliikenteen osalta verotuki leikataan pois ajoneuvoverotuksen kokonaisuuteen sisältyvän käyttövoimaveron avulla.

Dieseliä käytetään raskaan tavaraliikenteen ja joukkoliikenteen lisäksi myös henkilöautoliikenteessä. Dieselin verotuen pienennys kompensoidaan henkilöautoliikenteelle käyttövoimaveron alennuksella, josta vihreät ovat tehneet lakialoitteen.

Nestemäisten polttoaineiden verotus koostuu energiasisältöverosta, hiilidioksidiverosta ja huoltovarmuusmaksusta. Dieselin verotuki on kiinteä 25,95 senttiä litralta, ja se kohdistuu energiasisältöveroon. Lakialoitteessa ehdotetaan kiinteän verotuen alentamista 7,44 sentillä litralta, jolloin verokertymä lisääntyisi noin 220 miljoonalla eurolla.

Raskaassa tavaraliikenteessä dieselin verotuen pienennys aiheuttaa kuljetuskustannusten lievää nousua. Samalla tämä kuitenkin kannustaa myös etsimään raskaalle tavaraliikenteelle vaihtoehtoisia polttoaineita, kuten nesteytettyä maa- tai biokaasua. Tähän liittyvä teknologia ei ole vielä laajamittaisesti käyttöön otettavissa, mutta verotuen pienennys nopeuttaisi vaihtoehtoisten polttoaineteknologioiden kehitystä. Toisaalta dieselin verotuen pienennys parantaa rautatiekuljetusten kilpailukykyä kumipyöräliikennettä vastaan.

Joukkoliikenteessä — etenkin kaupunkialueilla — vaihtoehtoja on jo olemassa. Kaasubusseja löytyy markkinoilta, ja sähköbussit tekevät voimakkaasti tuloaan. Dieselin verotuen pienennys parantaa kannusteita ja nopeuttaa vaihtoehtoisilla, ympäristöystävällisillä tavoilla liikkuvien bus-sien käyttöönottoa.

Energiaverotuloihin kohdistuu 11 verotukea, joiden kokonaismäärä ylittää kaksi miljardia euroa. Energiaveromomentille kohdistuvista verotuista toiseksi merkittävin on työkoneissa käytetyn polttoaineen normia alempi verotus. Verotuki syntyy siitä, että tietyille työkoneille on annettu oikeus käyttää dieseliä kevyemmin verotettua kevyttä polttoöljyä. Kevyttä polttoöljyä käytetään mm. diesel-moottorilla varustetuissa liikkuvissa työkoneissa ja maa- ja metsätalouskoneissa.

Vuonna 2017 tämän verotuen suuruudeksi arvioidaan 451 miljoonaa euroa. Esitämme, että verotuesta leikataan vajaa neljännes. Teknisesti tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että siirretään verotuetun kevyen polttoöljyn käyttäjät dieselin käytön piiriin, mutta palautetaan heille osa veroista verotuksen yhteydessä.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2016 vp
Vastalause 1 /vihr

Turpeen verotukea on kasvatettu alentamalla turpeen verotusta tasolta 4,9 euroa/MWh ensin tasolle 3,40 euroa/MWh vuonna 2015 ja edelleen tasolle 1,9 euroa/MWh vuonna 2016, mikä kannustaa entistä enemmän runsaasti hiilidioksidipäästöjä aiheuttavan turpeen käyttämiseen polttoaineena erityisesti yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa. Samassa yhteydessä on korotettu metsähakkeen energiakäytön tukea, jotta turpeen ja hakkeen välinen hintasuhte ei muuttuisi. Näiden toimien yhteisvaikutus valtion talouteen on ollut noin 20 miljoonaa euroa heikentävä.

Vihreät ehdottaa turpeen verotuen pienentämistä palauttamalla veron tasolle 3,4 euroa/MWh. Metsähakkeen tuen vastaavasta alentamisesta Vihreät on tehnyt erillisen talousarvioaloitteen. Tuotantotukiasetuksessa säädetyn laskentakaaavan mukaan turpeen veron korotus alentaisi metsähakkeella tuotetusta sähköstä maksettavaa tuotantotukea 15,9 euroon megawattitunnilta nykyisestä 18 eurosta.

Arvioiden mukaan turpeen saama verotuki verrokkipolttoaineisiin nähden on tällä hetkellä suuruusluokkaa 140 miljoonaa euroa vuodessa. Kertaheitolla tätä ympäristölle haitallista verotukea ei kuitenkaan voi kokonaisuudessaan poistaa, sillä se puolestaan kannustaisi kivihiilen ja muiden fossiilisten tuontipolttoaineiden käyttöön polttoturpeen ja myös metsähakkeen asemesta.

Ehdotus

Edellä esitetyn perusteella ehdotan,

että hyväksytään kolme lausumaa. (*Vastalauseen lausumaehdotukset*)

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin dieselin verotuen pienentämiseksi ja samalla dieselautojen käyttövoimaveroa tulee huojentaa vastaavasti.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin työkoneissa käytettävän kevyen polttoöljyn verotuen pienentämiseksi.*
- 3. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin polttoturpeen verotuen pienentämiseksi.*

Helsingissä 15.11.2016

Touko Aalto /vihr